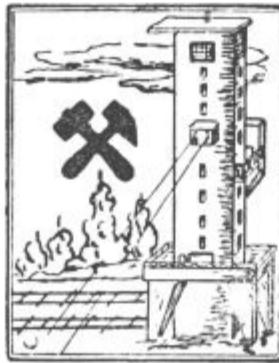

Naj
živi
delavski
praznik
1. MAJ

Velenjski

LET V. — STEVILKA 5
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE

VELENJE, 1. MAJA 1956

RUDAR

UREJA UREDNIKI ODBOR. ODGOVORNİ UBEDNIK KOCAR FRANJO — UREDNISTVO: RUDNIK
VELENJE. ČEKOVNI RAC. STEV. 622-T-4 PRI N. B. SOSTANJ. TISK CELJSKE TISKARNE V CELJU

Organizacija proizvodnje, storilnost in plačni sistem v premogovnikih

Vedno večja potreba po premogu v republiškem in tudi v zveznem merilu nas sili, da nenehno proučujemo producijo naših premogovnikov. Po računu beografske komisije, ki je bil od vseh strani osvetljen, predvidevamo porast potrošnje premoga od 14,8 milijona ton leta 1955 na 25,9 milijona ton leta 1963. Pri povečani profuktivnosti dela v premogovnikih v obdobju 8 let sodimo, da bodo dale obstoječe premogovne kapacite Jugoslavije leta 1963 19,5 milijona ton premoga. Toda pri tem moramo vedeti, da so danes vse te kapacitete izkorisčene 100% in da delajo naši delovni kolektivi mnogokrat tudi ob nedeljah, katerih produkcija je udeležena v skupini proizvodnji LR Slovenije s približno 4,5%.

Na osnovi teh navedenih dejstev bi znašala potrebna produkcija premoga v letu 1963 28,6 milijona ton, kar kaže primanjkljaj okoli 9 milijonov ton, ki ga bo treba kriti deloma iz obstoječih premogovnih kapacitet, iz uvoza ali iz kapacitet, ki se bodo šele ustvarile, če ne bomo manjkajočo topotno energijo črpali iz drugih virov.

Najti je treba pota in načine za porast produkcije v naših sedanjih premogovnikih, pri čemer bi za sedaj upoštevali razmere, kakršne imamo v Sloveniji, pa to zato, da bi mogli biti čim bolj konkretni.

Dobro nam je znana resnica in nič novega ne bomo povedali, če rečemo, da je produkcija rezultanta organizacije dela, ki ustvarja bolj ali manj ugodne pogoje storilnosti dela, katerega storilnost pa je na drugi strani zopet močno odvisna od plačnega sistema, ki je uveden na določenem obratu.

Za doseglo največje produkcije kot rezultante se bo operativa na terenu torej gibala v krogu treh komponent, in to so:

organizacija dela,
storilnost,
plačni sistem.

Cim bolj nam uspe dvigniti storilnost, toliko večja je produkcija že istega dne. Producija je torej v direktni odvisnosti od storilnosti, dokim vplivata organizacija dela in plačni sistem na produkcijo indirektno, to je preko storilnosti. Kolikor boljša je organizacija dela, kolikor bolj je prilagojen plačni sistem produkcijskemu procesu in kolikor stimulativnejši je za prizadeve — toliko boljša bo storitev, toliko večja bo produkcija.

O teh vprašanjih se je pri nas mnogo govorilo, pisalo in razpravljalo — dostikrat bi celo lahko rekli — neodgovorno. Vedeli smo, da kampanjsko obravnavanje brigadnega načina dela brez vestnega študija ter uvajanje norm v rudarstvu brez temeljite razčlenbe delovnega procesa v polpreteklem času, ni moglo roditi prizadovanih rezultatov. Ce hočemo dosegeti uspehe v rudarstvu sploh in v premogarstvu posebej, moramo prenehati z obravnavanjem na splošno, ne smemo teorizirati samo na ustanovah, izven operativnih edinic — to je izven rudniških obratov — ne smemo s svojim nerazumevanjem in z nepravilnimi prijemi ovirati one, ki dajejo na terenu smernice celotnemu produkcijskemu procesu, politiki plač itd., s čimer seveda ne rečemo, da naj ne prihajajo zdrave pobude tudi od zunaj, ki so čestokrat celo potrebne. Vsekakor moramo probleme storilnosti zajeti, študirati in obravnavati konkretno, izdajati z njimi v zvezi čisto določene ukrepe, ki jih je možno gledate na učinkovitost takoj kontrolirati.

Pri nas v Sloveniji bomo morali, če bomo hoteli doprinesti svoj delež k ustvaritvi manjkajočih 9 milijonov ton premoga, obravnavati vprašanja storilnosti in produkcije na obratu ne samo od primera do primera in priložnostno, ampak z vso temeljitoščjo in na znanstveni podlagi. Vodenje jamskih obratov in rudarskih podjetij ni lahka stvar — treba jih je dati v roke najspodbnejšim. Dragoceno morajo biti pobude in direktive, ki jih prejema vodstvo podjetja od organov samoupravljanja, od delavskega sveta, od upravnega odbora, od sindikata. Toda za napredki podjetja v smislu povečanja storilnosti in povečanja produkcije je prvenstveno potrebno sposobno vodstvo, posebno kadar inženirjev in tehnikov, ki mora na eni strani v celoti obvladati problematiko perspektivnega razvoja podjetja in biti pri izvajanjih delovnega programa dolov širokogruđen, na drugi strani pa mora biti seznanjen z vsako podrobnostjo na obratu, ki ima vpliv na storilnost in s tem tudi na produkcijo. — Preiti moramo

torej na znanstveno vodenje obratov. Ali z drugimi besedami: Proces dela odkopavanja, tesarjenja (vzdrževanja), prevoza, vrtanja, odstreljevanja, naključanja itd. moramo časovno zajeti. Za vsako delovišče, za vsako delovno mesto moramo določiti teoretični in dejanski delovni čas, ki je delovni skupini na razpolago. Iti moramo še dalje. Ugotoviti in kontroliратi moramo, kolikšno izgubo utrije delovni čas zaradi hoje v jame in iz jame, zaradi potrebnih počitkov in zaradi neupravičenih zamud. Ugotoviti moramo, kolikšne so pavze po razstreljevanju in če jih ni mogoče združiti s časom za počitek, ugotoviti moramo, koliko časovnih enot gre delavec na odkopnem mestu v izgubo na primer zaradi preobremenjenosti in zaradi defektov transportnih trakov, stresalk ali transporterjev itd. Ugotoviti bi moralni, koliko zamude povzroča delavcu neprimerno ali zakasnelo dostavljanje jamskega lesa, koliko minut nepotrebnih izgub ima pri postavljanju železnih stojk, koliko izgubi časa zaradi preoblačenja in hlačenja na vročih krajih. Kratko povedano: zajeti je treba časovno vse veje delovnega procesa in vsega posameznika ali skupine, ki je pri tem procesu udeležena. To se pravi: delavcu se je treba pridružiti že pred 1. uro zjutraj, 2. uro popoldne in pred 10. uro zvečer, ko dobiva napotila od nadzornika in ko prejema svetilko. Ura štoparica in beležka sta pri tem potrebno orodje inženirja ali tehnika, ki bo opravil vseh osem ur ne pretrgano časovno opazovanje. Važno pri tem je razmerje opazovalca do delavca. Jasno je, da morajo biti ljudje poučeni o namenu opazovalnega dela, da mora opazovalec ustvariti potreben kontakt in najti zaupanje delovne skupine, katere delo časovno fiksira, glavni pogoj za uspešno časovno opazovanje pa je, da delo, ki ga delovna skupina opravlja, tudi sam dobro pozna, tako, da ga more strokovno objektivno oceniti. Predaleč bi zašli, če bi se takoj spuščali v podrobnosti. Poudarili bi le, da je za vsak večji rudarski obrat, ki stremi k povečanju učinka, celotna časovna slika produkcijskega procesa neobhodno potrebna, ker more šele na podlagi le-te obratovodja, asistent in poslovodja da kjer stvari prejšnji dan niso tekel takot, kot bi morale — to se pravi: njezina intervencija v prid storilnosti in produkcije bo pravočasna in uspešna.

Pri dnevnem ugotavljanju doseženih storilnosti: odkopnih, na pripravi v prenogu, v celotni jami in na rudniku ter pri poznavanju teoretičnih možnosti, ki so na obratu dosegljive, bo obratovodja že drugi dan uspešno lahko posegal tam, kjer stvari prejšnji dan niso tekel takot, kot bi morale — to se pravi: njezina intervencija v prid storilnosti in produkcije bo pravočasna in uspešna.

Kot je rečeno, je treba pri večjih obratih vršiti časovna opazovanja — se pravi taka, od katerih bomo imeli korist pri poraščanju produkcije in storilnosti, ker bomo opažene nedostatke sproti odpravljali, ne pa taka, ki za operativo ne pridejo v poštev, ter bi zapažanja in zapiski odložili v predale, ne da bi jih praktično koristili.

Hoteli smo opozoriti samo na eno važno stran organizacije proizvodnje, za katero menimo, da je bila po vojni pri naših rudnikih preveč zanemarjena. Vsem nam je jasno, da je druga važna stran za dvoj produktivnosti plačni sistem. Važno je, da plačne sisteme spoznamo in jih, kolikor jih smatramo za dobre, uvedemo tudi druge, to se pravi, da se z njimi koristimo.

V najožji zvezi s storilnostjo je produkcija. Za premgarstvo v Sloveniji torej ne velja dostikrat omenjena pomba, da predvojnih storitev nismo dosegli. V Beogradu je bilo ugotovljeno, da glede tega Slovenija prednjači ter da so posebno razveseljivi uspehi nekaterih rudnikov kot v Krmelju, Zagorju, posebno pa v Velenju. Od nas se zahteva, da se z vsemi silami še naprej prizadevamo za izboljšanje razmer, ki bodo pribesle večjo storilnost in produkcijo. Po našem mnenju je za doseganje tega cilja pri nas več pogojev kot v drugih republikah. Res je, da so montanegeleške razmere drugje, zlasti v bosanskem bazenu, ugodnejše kot pri nas. Res pa je, da smo mi že uvedli večjo disciplino v rudnikih, da imamo več visoko kvalificiranih kadrov, da uživamo več razumevanja in podpore pri inšpekcijskih in drugih organih. Dani so torej vsi pogoji, da postavimo naše obratovanje na znanstveno osnovno, ki

nam bo edino mogla prinesi nadaljnji izboljšani storilnosti posebno tam, kjer ne bomo mogli uvajati novih odkopnih metod in mehanizacij. Izboljšanje storilnosti in boljšo organizacijo proizvodnje in z boljšim koriščenjem delovnega časa je mogoče dosegči v najkrajšem času, skoraj takoj in brez vlaganja večjih finančnih sredstev. Boljša storilnost, kot posledica novih odkopnih metod in mehanizacij, pa bo sledila še po določenih letih, saj terja včasih velika finančna sredstva, ki jih ne zmorem. Važen faktor za porast storilnosti in produkcije je tudi pravilna stimulacija.

L. 1939 so znašale povprečne plače pri rjavih premogih 52.07 din/delavnik v Velenju pa 49.36 din/delavnik. V letu 1954 so bile povprečne plače pri rjavem premogu v Sloveniji 407.83 din/delavnik, medtem ko so se povzpale v Velenju na 526 din/delavnik. Vistem razdobju se je rudniška storitev Velenja zvišala od 1.42 ton na 2.47 ton na delavca, letna produkcija pa od 153.000 na 885.110.

Plačni sistem za jamske obrate morajo oblikovati osebe, ki jim jamsko delo nudi tuje, tarifne postavke in premijski sistem mora biti tako zgrajen, da je zares stimulativen za delavca na delovnišču in za osebjje, ki ima s produkcijo opravka. Uvedene premije, ki tiste, katerim so bile namenjene, niso vzpodbudile k večji storilnosti in k večji storilnosti, so obratu bolj škodljive kot koristne in ne dosegajo svojega.

Smatramo, da je problem storilnosti, plačevanja in produkcije danes v rudarskih stroki najvažnejši in je zato prav, da ga obravnavamo in ga poslovih močeh skušamo rešiti. Recimo, skušamo rešiti, ker so ravno ta vprašanja, kolikor katera druga v gospodarstvu, podvržena nenehni dinamiki in jih storilnostni ni nikdar mogoče zajeti.

Končni obračun plač iz dobička izvršijo gospodarske organizacije po preteklosti poslovnega leta na podlagi potrebnih bilance. Tako določajo predpisi uredov po skupnem dohodku gospodarskih organizacij, dočim najdemo predpise, kateri člani kolektiva imajo pravico udeležbe v razdelitvi teh plač, v Uredbi o plačah delavcev in uslužbenec v gospodarskih organizacijah in v tarifnem pravilniku določitvenega podjetja, čigar zadnji predpisi morajo biti seveda v skladu s predpisi prej omenjene uredbe. Razumljivo je, da zanima pravilen odgovor na gornje vprašanje člane kolektiva prav sedaj, ko so zaključni računi (bilance) za preteklo leto gotovi in potrjeni, tako da morejo kolektiv pristopiti k razdelitvi plač iz dobička.

Jasen in nedvoumen odgovor na to vprašanje daje 58. člen Uredbe o plačah delavcev in uslužbenec gospodarskih organizacij, ki ga je treba razumeti takole:

Naš novi delavski svet, ki je bil izvoljen 28. marca, je že prevzel posle starega delavskega sveta in je že takoj od začetka prav resno poprijel za svoje odgovorno delo.

Predsednik delavskega sveta
tov. Hubert Mravljak

Za razliko od drugih let, je letos volil naš kolektiv ločeno v štirih volilnih enotah. V prvi volilni enoti (jama in staro separacijo) so bili izvoljeni na slednji tovariši:

Vrabič Avgust, Polak Ferdo, Podberšek Janez, Miklavžina Vinko, Krašovec Branko, Glagolšek Henrik, Oblak Avgust, Holešek Vlado, Krašek Viktor, Mahkovec Anton, Debelak Jože, Čaš Stane, Goričič Vlado, Ocepek Jože, Mravljak Hubert, Kolar Vinko, Gašperič Albert, Plankl Anton, Vivod Jože, Vihar Franc, Umek Jože, Hudomal

Emil, Kovše Ignac, Matijevič Luka, Urbančič Ivan, Zrimšek Aleksander, Starman ing. Franc, Kos Franc, Blatnik Anton, Rožič Stanko, Spindler Ivan, Tamšič Vid, Udovc Alojz, Klava Anton, Dobšek Ivan, Črešnik Vlado, Zagor Edi, Perko Alojz, Hribar Ivan, Novak Alojz, Praprotnik Maks, Korušek Franc, Skrjanc Jože, Mihlar Ivan, Zajc Alojz.

V drugi volilni enoti (zunanji obrat, direkcija, avtopark in popravljalnica vozičkov) so bili izvoljeni naslednji tovariši:

Novinšek Ivan, Kortnik Viktor, Mravljak Oto, Rahten Ivo, Furlan Zdenko, Zavolovšek Berto, Glinšek Franc, Fišer Oto.

V tretji volilni enoti (novi jašek, delavnice, nova separacija in jamske investicije) so bili izvoljeni naslednji tovariši:

Zager Rafael, Grudnik Janez, Ribič Ivan, Napotnik Jože, Grajzl Ivan, Brešnar Jože, Košan Slavko, Bučan Stefan, Mavzar Milan.

Cetrti volilni enoti, ki je obsegala gradbeni oddelek in kamnolom, pa je izvolila:

Kumer Jožeta, Vajde Avgusta, Jamnikar Stanka, Kumer Luko, Zaluberski Franc, Lipovšek Franca, Svetina Blaža in Lesjak Franca.

Na prvi redni seji je delavski svet izvolil svojega predsednika. Člani delavskega sveta so poklonili svoje zaupanje tov. Hubertu Mravljaku, predstavnikom komunistu, članu večih predstavnih teles ljudske oblasti in znamenemu športnemu delavcu.

Našemu novemu delavskemu svetu iskreno želimo, da bi še z večjim uspehom nadaljeval plodno delo starega delavskega sveta in da bi začel vse svoje moči za dobrobit podjetja ter naše socialistične skupnosti.

Torej tovariši, na težko in odgovorno pot krepak rudarski! —Srečno—

Kdo ima zakonito pravico udeležbe v razdelitvi plač iz dobička na koncu poslovnega leta?

darskih organizacij, ki ga je treba razumeti takole:

1. Pravico udeležbe v končni razdelitvi plač iz dobička za preteklo poslovno dobo, t. j. za leto 1955 imajo vsi delavci in uslužbenici podjetja (rudnika), ki so bili dane 31. 12. 1955 s podjetjem v delovnem razmerju in je to delovno razmerje trajalo v teku leta 1955 najmanj 6 mesecev. Ni važno, kaj izvrši podjetje končno razdelitev plač iz dobička. Izvrši jo pač takrat, ko so izvršene vse formalitete, ki so potrebne za potrditev bilance za preteklo leto. Bistveno je le, da je trajalo delovno razmerje delavca ali uslužbenca najmanj 6 mesecev v preteklem letu, čeprav ob času končne razdelitve plač iz dobička ni več v delovnem razmerju. Na primer: Delavec A je sklenil delovno razmerje z rudnikom, ki vrši končno razdelitev plač iz dobička 1. maja 1956 za poslovno leto 1955, na

danl. julija 1955. Ta delavec ima pravico udeležbe v končni razdelitvi plač iz dobička, ker znaša njegov staz 6 mesecev v letu 1955, četudi je sedaj zaposlen izven rudnika. Ta pogoj je absoluten in ga nihče ne more in ne sme spregledati.

2. Pravico udeležbe imajo tudi delavci in uslužbenici, katerim je prenehalo delovno razmerje s podjetjem (rudnikom) do konca leta 1955 brez njihove krivide in so bili v delovnem razmerju z rudnikom najmanj 9 mesecev. Ni potrebno, da je ta 9-mesečna doba nepreklenjena, mora pa pasti izključno v letu 1955. Gre torej za delavce in uslužbence, ki so delovno razmerje odpovedali sami ali jim je odgovored rudnik. Če je delavec odpovedal, potem mora znašati njegova zaposlitev v preteklem letu 1955 polnih 9 mesecev. Primer: Delavec A je sklenil delovno razmerje z rudnikom, ki vrši končno razdelitev plač iz dobička na 20. septembra 1955 in se nato zaposli v drugem podjetju. V tem primeru mu ne gre pravica udeležbe v razdelitvi plač iz dobička, ker znaša njegova zaposlitev v preteklem letu 1955 polnih 9 mesecev. Primer: delavec A odpove delovno razmerje 20. septembra 1955 in se nato zaposli v drugem podjetju. V tem primeru mu ne gre pravica udeležbe v razdelitvi plač iz dobička, ker znaša njegova zaposlitev od 1. 1. do 26. 9. 1955 manj kot 9 mesecev, v letu 1955. Ta 9-meseč

GOSPODARJENJE Z OSNOVNIMI SREDSTVI

Poznano nam je, da so za proizvodni proces potrebne v glavnem tri osnove, in sicer: delovna sila, surovine in osnovna sredstva. Pod osnovnimi sredstvi razumemo vse stroje, strojne naprave, zemljišča in zgradbe, ki služijo neposredno proizvodnemu procesu.

V kapitalistični ureditvi so osnovna sredstva v največji meri v rokah posameznih kapitalistov, kapitalističnih družb in le v manjši meri jih poseduje država. Zato se ta sredstva ustvarjajo v taki družbeni ureditvi le iz vidika profitov posameznikov in akcijskih družb ter največkrat v škodo delovnega človeka, ki nima pravice sodočlanja niti pri ustvarjanju niti pri koriščenju osnovnih sredstev.

Povsem drugače je to v socialistični družbeni ureditvi, kjer so vsa osnovna sredstva last celotne družbene skupnosti, ki jih daje v upravljanje posameznim kolektivom, da jih lahko izkorisčajo zaradi nemotenega poteka proizvodnje. Delovni kolektivi imajo pravico preko svojih delavskih svetov in upravnih odborov samostojno odločati o novih nabavah, prodajah in brezplačnih prenosih osnovnih sredstev na druge gospodarske organizacije.

S tem je dana možnost, da se vsak posamezni član kolektiva briga kako se osnovna sredstva izkorisčajo, da ne bi bremenila cene proizvodov, kar se lahko kaj hitro zgodi.

Pri presojanju o nabavah novih osnovnih sredstev je treba imeti vedno pred očmi ekonomičnost nabave. Predvideti se mora za koliko časa so nove nabave potrebne, ali bodo v svoji dobi trajanja povrnile nabavne stroške, stroške vzdrževanja in družbenega dejstva, kajti vsi ti izdatki bremenijo polno lastno ceno proizvodnje.

Potretno je omeniti, da ima vsako osnovno sredstvo določeno življensko dobo, v kateri se mora obnoviti oz. nadomestiti. Da pa bi bila potrebnna nadomestitev zagotovljena, mora kolektiv redno mesečno odvajati skupnost določene finančne sredstva (amortizacijo), ki bazirajo na življenski dobi in ceni osnovnih sredstev. Poleg tega pa se mora odvajati del sredstev tudi v amortizacijski sklad za večja popravila. Taki gospodarski prijeti nam ne zagotavljajo le očuvanje obstoječih osnovnih sredstev, temveč nam pri dobrem gospodarjenju omogočajo stalno izpopolnitve z novimi nabavami.

Z uredbo o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi, je poleg plačevanja amortizacije določeno tudi plačevanje 6% obresti od sedanje vrednosti osnovnih sredstev. Ta sredstva gredo v celoti v korist skupnosti, dočim lahko amortizacijske sklade koristi kolektiv za nabavo novih in popravila starih osnovnih sredstev.

Da bi se kolektiv izognil plačevanja amortizacije in obresti za tista osnovna sredstva, ki jih ne potrebuje, jih ima pravico odprodati ali pa brezplačno prenesti v upravljanje drugi gospodarski organizaciji. Namen tega je, da kolektivi ne pridružujejo nepotrebnih osnovnih sredstev, ki jih ne morejo izkorisčati, temveč da jih oddajo drugim kolektivom, ki ta osnovna sredstva potrebujejo in jih izkorisčajo za racionalizacijo ali povečanje proizvodnje, ki bogati naše blagovne fonde in veča narodni dohodek.

Kako in za katera osnovna sredstva se sme uporabiti denar iz amortizacijskih skladov odloča samo delavski svet podjetja, ki predložene predloge komisije za nabavo osnovnih sredstev temeljito prouči in izda odločbo o novih nabavah, prodajah ali prenosih osnovnih sredstev.

Z dobrim in smotrnim gospodarjenjem z osnovnimi sredstvi lahko veliko prištedimo in znižamo proizvodno ceno produktov.

V ilustracijo bi navedli naslednji primer:

Nabavljen je bil stroj, ki stane deset milijonov din. Ta stroj ima življensko dobo 10 let ter se mora plačati v amortizacijski sklad za nadomestitev 10%, t. j. 1.000.000 din, v sklad za vzdrževanje pa 5%, t. j. 500.000 din letno. Stroj bo v celoti odpalčan v desetih letih. Dalje moramo plačati 6% obresti, ki pa se vsako naslednje leto znižujejo za odpisani del amortizacije, tako da v desetih letih izginejo. Če bomo ta stroj pravilno negovali, izkorisčali in čuvali, ga bomo lahko uporabljali morda 20 let, s čimer bi prihranili na amortizaciji 15.000.000 din ter na obrestih 3.300.000 din, torej skupno 18 milijonov 300.000 din, ali toliko, da lahko nabavimo skoro dva nova stroja.

Drugi primer:

Isti stroj: nabavna cena 10.000.000 din, življenska doba 10 let, amortizacijski sklad za nadomestitev 1.000.000 din, za vzdrževanje 500.000 din letno ter obresti 3.300.000 din v desetih letih, kar daje skupno 18.300.000 din v 10 letih. Stroj pa smo z nepravilnim in negospodarskim ravnjanjem uničili v petih letih ter smo ga izkoristili samo za polovico njegove življenske dobe ali pa za 9.150.000 din, ostali 9.150.000 din pa še moramo vseeno plačevati v naslednjih petih letih, ko stroja že nimamo več. V tem primeru namreč ne gre samo za povzročeno škodo 9.150.000 din, temveč za 18.300.000 din, ker v drugi polovici nismo imeli stroja, ki nam bi

s proizvodnjo doprinošal sredstva za obveznosti, katere pa kljub temu moramo plačevati.

Iz obeh primerov je lepo razvidno kakšne važnosti je pravilno in smotreno ravnanje s stroji in njihovo izkorisčenje že samo z ozirom na osnovne družbene obveznosti (amortizacija in obresti na osnovna sredstva) ne da bi upoštevali proizvodnjo, ki nam jo storja lahko nudi preko svoje življenske dobe oziroma, ki jo izgubimo, če ga predčasno uničimo.

Iz navedenega sledi, da je v interesu vsakega posameznika, kakor tudi podjetja in skupnosti, torej dolžnost vsakega člena kolektiva, da čuva osnovna sredstva in z njimi pravilno gospodari. S tem bo mnogo prihranil celotni družbi, poznalo pa se bo tudi njemu samemu pri zaslžku, ker bomo

s takim gospodarjenjem zniževali polno lastno ceno proizvodnje, kar bistveno vpliva na zaslžek v kolektivu.

Pri tolikih osnovnih sredstvih, kot jih upravlja kolektiv našega rudnika, se da mnogo priščediti, saj je vrednost osnovnih sredstev, ki služijo proizvodnji, preko 4.700.000.000 din, pri čemer pa ni upoštevan družbeni standard.

Kot sem omenil že v začetku, so osnovna sredstva družbena lastnina, zato si družba pridružuje pravico, da preko svojih upravnih organov kontroliра kako z njimi gospodarimo. Kontrola je lahko finančna ali tehnična značaja. V primeru nepravilnega ravnanja z osnovnimi sredstvi, bodisi po finančni ali tehnični plati, je lahko kolektiv kaznovan do 5.000.000 din, dogovorno oseba pa od 1000 do 100.000 din.

V. J.

Družbeno upravljanje stanovanjskih hiš

Z upravljanje stanovanjskih zgradb so bila izdana navodila Zveznega izvršnega sveta leta 1953 ter določila način upravljanja posameznih skupnosti, ki jih izkorisčajo zaradi nemotenega poteka proizvodnje. Delovni kolektivi imajo pravico preko svojih delavskih svetov in upravnih odborov samostojno odločati o novih nabavah, prodajah in brezplačnih prenosih osnovnih sredstev na druge gospodarske organizacije.

S tem je dana možnost, da se vsak posamezni član kolektiva briga kako se osnovna sredstva izkorisčajo, da ne bi bremenila cene proizvodov, kar se lahko kaj hitro zgodi.

Pri presojanju o nabavah novih osnovnih sredstev je treba imeti vedno pred očmi ekonomičnost nabave.

Predvideti se mora za koliko časa so nove nabave potrebne, ali bodo v svoji dobi trajanja povrnile nabavne stroške,

stroške vzdrževanja in družbenega dejstva, kajti vsi ti izdatki bremenijo polno lastno ceno proizvodnje.

Potretno je omeniti, da ima vsako osnovno sredstvo določeno življensko dobo, v kateri se mora obnoviti oz.

nadomestiti. Da pa bi bila potrebnna nadomestitev zagotovljena, mora kolektiv redno mesečno odvajati skupnost določene finančne sredstva (amortizacijo),

ki bazirajo na življenski dobi in ceni osnovnih sredstev. Poleg tega pa se mora odvajati del sredstev tudi v amortizacijski sklad za večja popravila.

Taki gospodarski prijeti nam ne zagotavljajo le očuvanje obstoječih osnovnih sredstev, temveč nam pri dobrem gospodarjenju omogočajo stalno izpopolnitve z novimi nabavami.

Z uredbo o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi, je poleg plačevanja amortizacije določeno tudi plačevanje 6% obresti od sedanje vrednosti osnovnih sredstev. Ta sredstva gredo v celoti v korist skupnosti, dočim lahko amortizacijske sklade koristi kolektiv za nabavo novih in popravila starih osnovnih sredstev.

Da bi se kolektiv izognil plačevanja amortizacije in obresti za tista osnovna sredstva, ki jih ne potrebuje, jih ima pravico odprodati ali pa brezplačno prenesti v upravljanje drugi gospodarski organizaciji. Namen tega je, da kolektivi ne pridružujejo nepotrebnih osnovnih sredstev, ki jih ne morejo izkorisčati, temveč da jih oddajo drugim kolektivom, ki ta osnovna sredstva potrebujejo in jih izkorisčajo za racionalizacijo ali povečanje proizvodnje, ki bogati naše blagovne fonde in veča narodni dohodek.

Kako in za katera osnovna sredstva se sme uporabiti denar iz amortizacijskih skladov odloča samo delavski svet podjetja, ki predložene predloge komisije za nabavo osnovnih sredstev temeljito prouči in izda odločbo o novih nabavah, prodajah ali prenosih osnovnih sredstev.

Z dobrim in smotrnim gospodarjenjem z osnovnimi sredstvi lahko veliko prištedimo in znižamo proizvodno ceno produktov.

V ilustracijo bi navedli naslednji primer:

Nabavljen je bil stroj, ki stane deset milijonov din. Ta stroj ima življensko dobo 10 let ter se mora plačati v amortizacijski sklad za nadomestitev 10%, t. j. 1.000.000 din, v sklad za vzdrževanje pa 5%, t. j. 500.000 din letno. Stroj bo v celoti odpalčan v desetih letih. Dalje moramo plačati 6% obresti, ki pa se vsako naslednje leto znižujejo za odpisani del amortizacije, tako da v desetih letih izginejo. Če bomo ta stroj pravilno negovali, izkorisčali in čuvali, ga bomo lahko uporabljali morda 20 let, s čimer bi prihranili na amortizaciji 15.000.000 din ter na obrestih 3.300.000 din, torej skupno 18 milijonov 300.000 din, ali toliko, da lahko nabavimo skoro dva nova stroja.

Drugi primer:

Isti stroj: nabavna cena 10.000.000 din, življenska doba 10 let, amortizacijski sklad za nadomestitev 1.000.000 din, za vzdrževanje 500.000 din letno ter obresti 3.300.000 din v desetih letih, kar daje skupno 18.300.000 din v 10 letih. Stroj pa smo z nepravilnim in negospodarskim ravnjanjem uničili v petih letih ter smo ga izkoristili samo za polovico njegove življenske dobe ali pa za 9.150.000 din, ostali 9.150.000 din pa še moramo vseeno plačevati v naslednjih petih letih, ko stroja že nimamo več. V tem primeru namreč ne gre samo za povzročeno škodo 9.150.000 din, temveč za 18.300.000 din, ker v drugi polovici nismo imeli stroja, ki nam bi

bi omogočali lakšen sistem plač, v katerem bo plača posameznika in kolektiva kol celote odvisna neposredno od dela, to se pravi, od obsegja proizvodnje, od storilnosti in od racionalne organizacije dela. Vzličju temu pa nam analiza teh predpisov pokaže, da sta v polnem obsegu podani dve osnovni: plačevanje po učinku in vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti, ki jih pravilnik določa, kaže, da je upravljanje posameznika in kolektiva v skladu z predpisi, ki jih pravilnik določa, vrednotenje dela posameznega delavca po organih, ki so pristojni za izdelavo tarifnega pravilnika. Ti dve osnovni odpirajo možnosti nadaljnje pogodbilive sistema plač. Analiza teh predpisov, zlasti pa nova smer naše gospodarske politike ter načrti

Prešernova družba

Od ustanovilive »Prešernove družbe« leta 1953 pa do danes lahko rečemo, da je družba nalog, katero si je zadal, t. j. v vsako hišo knjige Prešernove družbe – večji del izpolnila. Svetlo članska naročna iz leta v leto, posebno še v industrijskih centrih. Tudi vsebina knjig se iz leta v leto izboljšuje. S knjigami je člansvo na splošno zadovoljno, le tu pa tam sliši od posameznikov, da zahtevajo od knjig še nekaj več, vendar ne smemo pozabiti, da so te knjige namenjene najširšim ljudskim množicam.

Naročnina, ki jo vplačajo člani, krije le polovico stroškov za tiskanje knjig, ostale stroške pa krije z dotacijami GO SZDL, ustanovni člani z dotacijami po 25.000 din, v glavnem večja podjetja in ustanove, dalej podporni člani z letno članarino od 5000 do 25.000 din, večinoma manjša podjetja, zadruge in organizacije, pa tudi s podporno članarino od 500 do 5.000 din, ki jo plačujejo posamezniki, katerih želja je, da družba nudi naročnikom knjige po čim nižjih cenah in jih s tem napravi dostopne najširšim ljudskim slojem.

Za leto 1957 bodo prejeli člani PD naslednje knjige: Kolektor za leto 1957, ki bo imel pesno vsebino ter bo lahko mnogo doprinesel k širjenju obzorja preprostega, kakov tudi zahtevnejšega bralca. Druga knjiga je zgodovinska povest Franceta Bevka »Iskra pod pečepom«. Trejta knjiga »Mrivo morje« Benja Zupančiča, četrti je mladinska povest Ivana Ribičiča »Kala«, peta pa »Morje in njihovi zakladi« dr. Miroslava Zeja.

Kdor je doplačal din 50.– bo dobil

še šeslo knjigo »Otrok«, z doplačilom din 130.– pa lahko dobti še sedmo knjigo »Pomagaj si same«, zbirko 1000 raznih praktičnih nasvetov, ki bodo vsebina v koristi. Skupna naročnina za 7 knjig je torej 500 din.

Glavni odbor Prešernove družbe izdaje poleg letne izdaje knjig tudi revijo »Obzornik«, katera letna naročnina znaša 600 din za 10 revij na skupno 196 straneh in kvaliteto, ki mora zadovoljiti tudi zahtevnejšega bralca.

Do sedaj ima Obzornik na rudniku Velenje 15 naročnikov.

Na Rudniku lignita Velenje je bilo včlanjenih v Prešernovo družbo:

leta 1954 348 članov,

leta 1955 503 članov,

leta 1956 826 članov, pri čemer je včelo tudi 80 članov, ki jih je pridobila lov. Fišer Mera izven podjetja, a so v pretežni večini rudari.

Za leto 1957 akcija za pridobivanje članska še ni zaključena, je pa vpisani že 730 članov. Je da na rudniku Toliko število članov, je vsekakor zasluga posameznih zaupnikov, ki pridobivajo člane na svojih delovščih.

Knjige za leto 1957 bodo izšle v začetku decembra in jih bodo člani dobili pri poverjenikih.

Ob tej priložnosti naprošamo vse člane, da v primeru službene pemesilve v drugi kraj, oziroma drugo podjetje, pravočasno sporocijo poverjeniku točen naslov, da bi jih mogle biti knjige v redu dostavljene.

A. N.

be. Posebno prisrčni so bili prizori, ko so nastopali najmlajši učenci šole: 6-letni Bogdan Fludernik (klavir), Zorica Poznič, Jožica Končan, Vlado Planko (fiolina) in drugi. Na splošno so nastopali sproščeno in ni bilo opazili posebne freme. Med nastopajočimi ansamblji je bilo več prijetnih presenečenj; tako je pihalni kvintet vzbudil upanje, da bomo v doglednem času imeli priliko slišati celotno mladinsko godbo, Tamburaški zbor se bo lahko razvil v močan in dobro izvezben ansambel. Pri harmonikarskem zboru pa je nekoliko močila različna uglašitev posameznih harmonik. Orkester, z izjemo kontrabasa, ki ga igra učitelj, sestavlja samo učenci in šteje 19 članov. Le-ja se bo v naslednjih letilih še povečal na približno 26 članov. V novem šolskem letu bomo na šoli poučevalo še kontrabasa in čelo ter tako v doglednem času se slav orkestra izpopolnili. Predvidevamo, da bo orkester v treh do štirih letilih že kos tudi večjim zahtevam ter bo lahko časno zaslopil Velenje na področju orkestralne glasbe.

Produkcijo v Velenju je ob polno zasedeni dvorani poslušalo 352 ljudi, v Šoštanju pri prvem nastopu 400 mladincov ter staršev in na drugem nastopu ob prilici proslave 10. obljetnice mladinskih delovnih brigad pa nekaj preko 150 ljudi, kar je vsekakor razveseljivo. Sodeč po informacijah bo šola, ki šteje sedaj na obeh oddelkih nad 160 učencev, povečala število do 200 učencev, to bodo tudi drugi merodajni forumi vsesransko podprtli.

Uredili je treba nameč prostore šolskega oddelka, nabaviti potrebna učila ter instrumente itd. V novem šolskem letu bo na šoli poučevalo še nekaj novih dobrih v kvalificiranih moči, s čemer se bo njenja kvalitetna raven lahko še bolj dvignila.

Ob tej priložnosti bi se že zeleli zahvaliti še enkrat vsem, ki so pripomogli, da se je šola tako razmehrila, posebno velenjski oddelki, istočasno pa prosili, da nam še v bodoče pomagajo ter nas moralno in materialno podprjo pri našem delu, to je pri vzgoji dobrih qodbenikov, orkestrašev, tamburašev, pevcev in drugih.

Prosil bi pa še nekatero tovariše za nekaj več razumevanja in pomoči pri vskladitvi pouka z raznimi delovnimi akcijami. Sama namreč, da učencu, ki smo ga s študijem na glasbeni šoli poskušali odlegniti morebitnim negativnim vplivom slabje družbe, nudimo vse možnosti, da se marljivo in redno uči ni ni prav, da ga kdor koli odtegne pod pouko na glasbeni šoli.

Pred 45 leti je kot mlad dijak srednje tehnične šole, hole ali nehole, zasedel na deske fakultatnega deželnega gledališča v Ljubljani. Takrat je bilo Slovenscem težko in bifi igralec je pomenilo mnogo. Gledališče je bilo narodno zavest in domača beseda, ki je zvenela z odra, je krepila moč in vzbujala pri Slovencih žgočo željo po osvoboditvi.

Strokovna knjižnica rudnika

Ze nekaj let obstaja na rudniku strokovna knjižnica, ki je seveda še v razvoju in ima skromno število knjig in ostalih publikacij strokovnega značaja. Toda marsikdo, ki želi svoje znanje ulrditi ali si pomagati pri kakršnemkoli poučevanju, bi ulegnil le knjige potrebovali.

Priporočam vsem delavcem in uslužencem, da se je poslužujejo. Nai-več knjig je iz področja rudarstva. Kdor želi, ima na razpolago tudi domače in inozemške strokovne revije.

F. Z.

MALI KINO

Končno je uspelo naši »Svobodi« nabaviti zvočni kinoprojektor za ozki film. S tem se je odpela možnost prikazovanja prospektov in strokovnih filmov. S pridom jih bo uporabljala Ljudska univerza za ilustriranje svojih predavanj in izobraževalnih tečajev. Tudi za šole bo ta projektor dobrodošel, kajne ne moremo si zamisliti učinkovitega pouka brez narorne razlage. Žive slike ostanejo človeku najdalj v spominu.

Tudi otroci bodo dobili več njim primernih filmov. Kinosekcija bo formirala ekipo operaterjev, ki se bodo izvezbali za delo s projektorjem. Kasneje bo la ekipa obiskovala tudi okoliške vasi in prebivalcem posredovala zanimive strokovne in zabavno-vzgojne zvočne filme. Aparatura bo na razpolago tudi drugim organizacijam proti plačilu minimalne odškodnine.

Upamo, da se bo izobraževalno delo s pomočjo te oblike posredovanja znanja ljudem, še bolj razvilo.

V SOBOTO, 5. MAJA 1956 S PRICETKOM OB 19.30 NAM BO ZAPEL V CITALNICI SVOBODE KOMORNÍ MOŠKI ZBOR IZ CELJA, POD VODSTVOM PROF. EGONA KUNEJA. ZBOR, KI JE ZNAN DOMA IN V TUJINI, BO PEL BORBENE, UMETNE IN NARODNE PESMI.

Pozor!

Javna knjižnica »Svobode« sporoča svojim bralcem, da je nabavila precej novih knjig slovenskih in ostalih založb v državi.

Izposojalje se najnovejše knjige Knjižnica je odprla po novem vsak pondeljek, sredo in petek od 16. ure dalje.

Predvečer 1. maja v svobodi! Ne-

mirno ozračje je polno mavričnih barv. Doneči ročati strojnic. Od neke, božajoč valovijo veseli zvoki harmonike...

Sloj, misel! Pred desetimi leti – ...

Bil sem še majhen, skoraj neboglien trinajstletni otrok. S šajkačo na glavi, v težkih in nerodnih čevljih – z eno samo ročno bombo za pasom – sam med mnogimi – kur!

Strahota noč, Polna ogljuščajočih detonacij in bobnjenja. Zelenkasli in rdeči signalni prameni z neslišno naglico menjajo smer. Mogočni kresovi ozarjajo goro Olijko, Mrzlico, Planino in druge hribe.

Nemci pa škripljejo od jeze in onemoglosti...

Visoko v objemu Mrzlice smo. Star partizan Miha poleg mene umira... Ne predajte se! Zmaga je naša! hropi in krvave pene se mu nabirajo na preusniti ustnah.

Med lajanje strojnici in krvavi sij se težko meša predsmrtno hropenje našega Mihe. Še nekoliko in sosed Ivo ga pokrije z raztrganim plaščem. Zopet nova žrtva za domovino in svobodo.

Kaj vse se je takrat, v meni, mlademu fančiju dogajalo. Neznanški strah pred posmrtno pokojnikovo bližino. Tako jasno še vidim v duhu njegov skremzen obraz in fisele težke srage, ki so se prelakale po nagubanem čelu. Se čujem besede, tih in prefrane: »Zmaga je naša!«

Proti juhu je bilo. Skoraj sam čakam in v nem grozi pričakujem. Rahel še leste listja. Sence pri vhodu – in postave. »Naši so, o naši!« Rahel vzdih radost.

Toda, kaki sol Vsi ovenčani z rdečim planinskim cveljem. Kaj je to? »Eee, fančič, nisi spal?« Samo z drobnim mezincem pokažem na pokojnika.

V. Šmajs po pripovedovanju Iva

Jubilej tovariša Drovenika

Tovariš Drovenik je takrat le statiral. Obenem je obiskoval večerno dramsko šolo. Njegovi učitelji so bili Verovšek, Danilo in Nučič. Kmalu je začel dobiti male epizodne vloge in tako se je začela njegova gledališka pot navzgor. Poklic mu ni dovoljeval, da bi ostal pri gledališču. Odšel je v službo k člezničici in v lehli službovanja obredel skoraj celo Slovenijo. Toda povsod, kamor je prišel, je nadaljeval s svojim gledališkim udejstvovanjem in povsod poslavljal temelje amaterski dramatički.

Ko je bil v Ljubljani, je deloval v Narodni delavski organizaciji, v njenem dramskem odseku. Leta 1912 ga vidimo v Klubu ljubljanskih diletantov, ki so imeli svoj oder v areni Narodnega doma. Njihov režiser je bil Danilo. Z naščiranim »Divjem lovcem« je KLUB posloval v Trstu v nekdanjem Narodnem domu (ki so ga fašisti začitali). Tu je igral v vlogi Gašperja.

Nastopila je prva svetovna vojna in s tem zacasni molk v gledališki dejavnosti.

Priporočamo vsem delavcem in uslužencem, da se je poslužujejo. Nai-več knjig je iz področja rudarstva. Kdor želi, ima na razpolago tudi domače in inozemške strokovne revije.

F. Z.

MALI KINO

Končno je uspelo naši »Svobodi« nabaviti zvočni kinoprojektor za ozki film. S tem se je odpela možnost prikazovanja prospektov in strokovnih filmov. S pridom jih bo uporabljala Ljudska univerza za ilustriranje svojih predavanj in izobraževalnih tečajev. Tudi za šole bo ta projektor dobrodošel, kajne ne moremo si zamisliti učinkovitega pouka brez narorne razlage. Žive slike ostanejo človeku najdalj v spominu.

Tudi otroci bodo dobili več njim primernih filmov. Kinosekcija bo formirala ekipo operaterjev, ki se bodo izvezbali za delo s projektorjem. Kasneje bo la ekipa obiskovala tudi okoliške vasi in prebivalcem posredovala zanimive strokovne in zabavno-vzgojne zvočne filme. Aparatura bo na razpolago tudi drugim organizacijam proti plačilu minimalne odškodnine.

Upamo, da se bo izobraževalno delo s pomočjo te oblike posredovanja znanja ljudem, še bolj razvilo.

Priporočamo vsem delavcem in uslužencem, da se je pristopil k Ljudskemu odru, kjer se je prav pridno udejstvoval. Naspolnil je v Triglavski bajki, Deselem bratu, Gospej ministrici, Celjskih grofih itd. S tem gledališčem je na gostovanjih obšel vso Primorsko in ostale dele Slovenije.

V letu 1947 je prišel v Velenje, kjer se je stalno naselil. Režiral je »Rai na zemlji« in igral v »Trmolgovki«, »Svečku«, »Matičku« in »Puntarji«, sedaj pa ga bomo videli v »Celjskih grofih«. Pri dramskem odseku vodi že drugo leto gledališko garderobo.

Vsem igralcem je vrgled vztrajnega in zvestega gledališkega delavca. Kot najbolj izkušen igralec rad pomaga z naspolni vsakemu igralcu in reziserju. Priljubljen je povsod zaradi svoje šejavosti in mladeničke čilosti ter vztrajnosti.

Da bi se mu oddolžili za njegovo zaslužno delo na polju gledališkega amatersvsa, mu bo dramski odsek »Svobode« z uprizoriljivo Celjskih grofov v kaferih igra Jošta, priredil proslavo. Tukrat bo poleg 45-letnice odrskega delovanja slavil tudi svojo 60. vlogo in 200-ti nastop.

Tovarišu Droveniku želimo iz sreca še mnogo plodnih let, ki jih bo preživel med našimi gralci in z njimi skupno dvigal uspehe odrs.

F. Z.

1. MAJ v gorah . . .

Predvečer 1. maja v svobodi! Ne-

mirno ozračje je polno mavričnih barv. Doneči ročati strojnic. Od neke, božajoč valovijo veseli zvoki harmonike...

Sloj, misel! Pred desetimi leti – ...

Bil sem še majhen, skoraj neboglien trinajstletni otrok. S šajkačo na glavi, v težkih in nerodnih čevljih – z eno samo ročno bombo za pasom – sam med mnogimi – kur!

Strahota noč, Polna ogljuščajočih detonacij in bobnjenja. Zelenkasli in rdeči signalni prameni z neslišno naglico menjajo smer. Mogočni kresovi ozarjajo goro Olijko, Mrzlico, Planino in druge hribe.

Nemci pa škripljejo od jeze in onemoglosti...

Visoko v objemu Mrzlice smo. Star partizan Miha poleg mene umira... Ne predajte se! Zmaga je naša! hropi in krvave pene se mu nabirajo na preusniti ustnah.

Med lajanje strojnici in krvavi sij se težko meša predsmrtno hropenje našega Mihe. Še nekoliko in sosed Ivo ga pokrije z raztrganim plaščem.

ŠPORT**Ali bo uspelo preskočiti tudi zadnje ovire**

DRAMATIČNA BORBA ZA PRVO M. STO V VZHODNI SLOVENSKI LIGI — TEMELJITE PРИПРАВЕ ПРОЛЕТАРЦА ЗА TEKMO Z RUDARJEM V VELENJU, KI BO VERJETNO ODLOCILA PRVAKA

Do zaključno 22. aprila so bila v vzhodni slovenski ligi odigrana 4 spomladanska kola, od katerih je naš Rudar odigral dvoje doma, profi Ljulomer je pospravil točki brez borbe, ker je edini predstavnik južnega Obmura izobesil belo zastavo in zapustil bojišče, v Mariboru je gladko odpravil nevernega Kovinarja, na domačem igrišču pa je obračunal s štorskimi metalurgi.

Rezultati spomladanskega dela prvensva so do zaključka četrtega kola naslednji: Rudar : Kovinar, Store 6 : 1 (2 : 1); Ljulomer : Rudar 0 : 3 p. f.; Rudar : Brežice 4 : 2 (3 : 1); Kovinar, Maribor : Rudar 2 : 4 (1 : 2).

Iz teh stечanj smo uspeli odnesli 8 točk z razliko v golih 17 : 5.

V jesenskem delu tekmovanja pa je predstavnik velenjskih rudarjev dosegel naslednje rezultate: Rudar : Ljulomer 8 : 2; Rudar : Kovinar, Maribor 4 : 1; Aluminij : Rudar 0 : 1; Rudar : Drava 2 : 1; Proletarec : Rudar 4 : 1; Kovinar, Store : Rudar 3 : 5; ŽSD Celje : Rudar 0 : 4; Rače : Rudar 0 : 5; Brežice : Rudar 3 : 4.

Torej je velenjski Rudar v jesenski tekmovalni polovici odigral na lastnem igrišču od skupno devetih le tri tekme, iz katerih je dobil vseh 6 točk in zabeležil razlike v golih 14 : 4. Na tujih tehnih pa je absolviral 6 stecanj, od katerih je 5 odločil v svojo korist, enega — in sicer s svojim najvernejšim tekmem Proletarecem — pa je precej izdatno izgubil. Iz vseh stecanj na tujih terenih so naši »knapi« izvlekle 10 točk in razliko v golih 20 : 10.

Do konca prvensva mora Rudar odigrati še 5 tekem, od tega doma 4, in sicer proti Proletarcu, Aluminiju, Račam in ŽSD Celju, na tujem terenu pa proti Dravi v Mariboru. Od teh so najvernejše proti Proletarcu, Aluminiju in Dravi. Če hočemo, da nam ne bo treba z velikim glavobolom pričakovati, da nam bodo drugi kovali usodo in da nam bi prvo mesto ter s tem prehod slovensko-hrvatsko ligo ušlo pred nosom, je pač nujno odločiti vse tekme v svojo korist. Za tak podvig pa je razen skrajne požrlivovalnosti potrebna tudi zavest, da na športnem polju zaslopamo ves naš veliki rudarski kolektiv, ki nam večji del s svojimi sredstvi omogoča tekmovanje, oziroma športno udejstvovanje sploh.

Kot smo izvedeli, se naš večni rival — zagorski Proletarec — na stecanje v Velenju zelo resno pripravlja in ga je odločen za vsako ceno izbojavljal v svojo korist. Uspelo jim je celo doseči, da bo njihov vratar I. moščiva, ki se nahaja na odsluženju kadrovskega roka v Sabcu, dobil potreben dopust za borbo v Velenju.

DR. FLUDERNIK

O zdravstvenem stanju kolektiva Rudnika lignita Velenje

(Nadaljevanje)

Mislim, da je naše pojmovanje zdravstvene zaščite pravilno in bo začelo potrebitno v Velenju ustvarili zdravstveni center, kjer bo vsakemu prebivalcu velenjskega področja zagotovljena tako kvalitetna zdravstvena pomoč v času bolezni, kot vse listo, kar potrebuje zdrav človek, da zdravje ohrani. Zato je poleg zdravstvenega centra ali tako imenovane centralne rudarske ambulante, potrebljano zadostno število zdravstvenega osebja, začenši od zdravnikov preko medicinskih sester do najnižjega kadra. Ker pa je danes v kadrovskem vprašanju še vedno velika zagala, posebno kar se tiče zdravnikov in medicinskih sester, ter socialno medicinskih delavcev, predlagam delovnemu kolektivu, da v ta namen razpiše šlipendije za štipendiranje stalnih zdravnikov in medicinskih sester, ker se bo v nasprotnem primeru zgodilo to, da bomo morda imeli prostore za pravilno odvijanje zdravstvenega dela, ne bomo pa mogli dobiti osebja, prav govoroma pa ne bomo mogli dobiti osebja, ki bi zadoščalo našim pojmom in zahlevam.

Na koncu naj navedem še nekaj kratkih pogledov na naš program v letu 1956. Dokler nove centralne rudarske ambulante ne bomo imeli, se bomo morali omejiti pri našem delu na najpotrebnije. V letu 1956 nameravamo vršiti periodične in občasne preglede kolektiva in imamo v načrtu tekom leta preglede polovico zaposlenih. Posebno pazljivost nameravamo posvetili vajencem, reševalcem in strojnikom, kakor tudi ženam.

Naše delo bo osredotočeno še vnaprej na čim uspešnejše preprečevanje obratnih nezgod, obolenj kosti in sklepov ter na preprečevanje kožnih bolezni.

Glede prehrane zaposlenih delavcev predlagam kolektivu, da se za družbeno prehrano samec najde primeren izhod in da se temu problemu posveti posebno pozornost. Po zgledu drugih podjetij predlagam, da preide delavška menza ponovno nazaj v sklop podjetja

Tabela izgleda po zaključenem čelrjem kolu spomladanskega prvensvata takole:

1. Rudar	13	12	—	1	51	: 19	24
2. Proletarec	13	10	2	1	43	: 21	22
3. Aluminij	13	6	3	4	29	: 19	15
4. Brežice	13	7	1	5	38	: 30	15
5. Kovinar M.	13	5	4	4	34	: 27	13
6. Kovinar S.	13	6	1	6	34	: 33	13
7. Drava	13	4	1	8	30	: 22	9
8. Rače	13	4	1	8	18	: 31	9
9. ŽSD Celje	13	3	2	8	27	: 28	8
10. Ljulomer	13	—	1	12	11	: 65	1

(Prvi stolpec označuje število odigranih tekem, drugi dosežene zmage, tretji neodločeni rezultati, četrti izgubljene igre, peti razlike v golih, šesti po dobrijih točkah.)

Navajačem našega »Rudaria« posredujemo kratek potek tekme

Kovinar (Maribor) : Rudar
2 : 4 (1 : 2)

dne 22. aprila v Mariboru.

Rudar je naspolil v svoji slalni postavi: Markan, Laznik, Vajhauzer, Blaž Fišer, Jakob, Nalek, Črešnik, Zagorci, Kiš, Hudarin.

Gole za Rudarja sta dosegla Kiš tri in Hudarin enega, za Kovinarja pa obe Samardžija. Sodil je dobro tov. Pliberšek iz Maribora.

Tekma je bila odigrana na popolnoma razmočenem terenu in je bila tipično prvensvrena. Rudar je tako v začetku izvedel nevaren napad, ki ga je zaključil Črešnik z »mehkim« udarjem, katerega je Kovinarjev vratar z lohkoto ubranil. Sledili so izmenični napadi, pri katerih sta se nasprotnika le »otipavala« in iskala slabih točk. Pri enem takih napadov, ki na videz sploh ni bil nevaren, je Kovinarjeva leva zvezza Širec streljal v levi spodnji kot, Markan je sicer ubranil, vendar mu je žoga zdrsnila iz rok in obstala na golovi črti, od koder jo je Samardžija brez težav porinil v mrežo in povedel Kovinarja v vodstvo z 1 : 0. Kmalu pa tem je Hudarin s položajem srednjega napadalca idealno zaposilil Kiša, ki je brez oklevanja streljal neubranljivo po zemlji v levi spodnji kot in izenčil na 1 : 1. Rudar je začel počasi prevzemati pobudo v svoje roke in vedno pogosteje nevarno napadati. V enem takih napadov je izredno razpoloženi Kiš prejel napad na položaju leve zvezze, popeljal nekoliko korakov in z lepim strelom povedel Rudarja z 2 : 1 v vodstvo. S tem rezultatom sta odšli mošči na odmor.

V drugem polčasu so se naši fantje — z enim zgodilkom prednosti — olresti nervoze, lepo povezali igro in popolnoma zagospodarili na igrišču. Vrstil

se je napad za napadom, vendar zaradi neodločnosti napadalcev, predvsem pa zaradi izredno slabega terena, ki je zadržal cel niz lepo zamislenih akcij brez odločnih zaključnih udarcev. Iz enega teh napadov je levi bramnik Kovinarja izpred nog Naška rešil v kol, ki ga je idealno izvedel Hudarin, Miki Kiš pa z razantnim volejem spremenil v 3 : 1 za črno-zeleno. Po tem zgodilku je bil nasprotnik popolnoma razbil in je le še v redkih, sporadičnih, napadih prehajal čez polovicu igrišča. Kmalu pa prehrem golu, je kol plod zrele kombinacije padel četrti gol, ki ga je neubranljivo poslal v mrežo Hudarin. Peti zgodilok je visel v zraku, le sreča in neodločnost naših napadalcev, ki so se po vsem videzu sodeč, zadovoljili z rezultatom, je reševala domačine. Pri enem redkih Kovinarjevih prehodov čez polovicu igrišča je prejel žogo sicer odlični Vajhauzer in jo iz nerazumljivih razlogov podal pred lastna vrata, kjer je obstala v blatu, od koder je prispevni Samardžija mimo nemočnega Markana poslal v mrežo in s tem postavil končni rezultat.

ROKOMETASI RUDARJA — PRVAK VZHODNE ZONE V MALEM ROKOMETU**RUDAR : FUŽINAR Ravne 20:4**

V nedeljo, 22. aprila je bilo zaključeno prvenstvo vzhodne slovenske zone v malem rokometu. V zadnji tekmi so rokometasi velenjskega Rudarja premočno premagali moštvo ravenskega Fužinara z 20:4. S tem so osvojili s šestimi točkami naslova prvo mesto pred mariborskim »Branikom«.

Našim pridnim rokometom s dosegenu spremembo uspehu iskreno čestitamo in želimo, da bi tudi v finalnem tekmovanju za prvenstvo Slovenije častno zastopali naš rudarski šport.

Mislimo, da sedaj obstojajo vsi pogoji za veliki rokomet v Velenju in upamo, da bomo že jeseni imeli prilžnost pozdraviti naše »veliko rokometno moštvo« na zelenem polju.

TUDI ŠOSTANJSKI »USNJAR« SE PRIBLIŽUJE CILJU**USNJAR : ROGATEC 3:0**

V nedeljo, 22. aprila je šostanjski Usnjar v prvenstveni tekmi celjske nove gometne podzveze porazil kandidata za prvaka na svojem igrišču brez večjih težav z gornjim rezultatom. Zgoditev sta dosegla Delopst dva in Trunkl Vili enega. S to zmagijo se šostanjski usnjari močno približali težko pričakovanemu cilju — vstopu v vzhodno slovensko ligo. Edina zapreka jim je še »Partizan« iz Slov. Konjic, s katerim se bodo srečali na vrčih konjiških tleh.

Usnjaru iskreno želimo, da bi uspešno premagal tudi to zadnjo oviro in se s tem vključil v tekmovanje višjega razreda.

To je nedvomno želja vseh športnikov Saleške doline, ki bi s tem imela oba svoja predstavnika v slovenski ligi oziroma, če bo Rudarju uspelo zadržati prvo mesto v vzhodni slovenski ligo, enega celo v slovensko-hrvatski ligi.

Program proslave 1. maja

Ponedeljek, 30. aprila bodo na vrhovih okrog Šaleške doline pričegani kresovi.

Ob 19.30 bo svečana

AKADEMIA

v kinodvorani.

Zgodovina borbe slovenskega delovnega človeka v živi sliki, besedi, plesu in glasbi.

Izvajajo sekcije »Svoboda«.

Torek, 1. maja: zjutraj budnica godbe na pihala DPD »Svoboda«. Ob 9. uri povorka iz Starega Velenja na jezero, kjer bo promenadni koncert godbe na pihala.

Popoldne ob 16. uri nogometna tekma

DINAMO (Zagreb) : REPREZENTANCA SLOVENSKIH RUDARJEV

Po nogometni tekmi prosla zabava na jezeru.

Sreda, 2. maja: ob 16. uri nogometna tekma

DINAMO (Zagreb) : RUDAR (Velenje)**Folkorna skupina »Svoboda« Velenje**

bo prvič po svoji uslanovilni nastopila s celovčernim programom

NARODNIH PLESOV

Spored:

I. del

Stajerska polka

Mlinček

Marko skače

Po zeleni trali

Mrzulin

Zakli

Štajerski ples

Štajerski ples

prekmurski ples

prekmurski ples iz Beltincev

gorenjski ples

gorenjski ples iz Zg. Besnice

II. del

belokranjsko kolo

belokranjsko kolo

gorenjski ples

gorenjski ples

belokranjsko kolo

belokranjsko kolo

gorenjski ples

gorenjski ples

Melva

Koreografsko vodstvo: Mravljak Branka

Glasbena spremljava: tamburaši in gorenjski kvartet »Svoboda«